

Zdroj

Jan Pražan / Dominik Strouhal

kurátor: Jiří Zemánek

Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě / Galerie Alternativa
Komenského 10, Jihlava (www.ogv.cz)

15. 11. 2018 – 13. 1. 2019

vernisáž 15. 11. 2018 od 18 hodin

„...každá bytost ve vesmíru je zdrojem vesmíru“ /Brian Swimme/

Malířská tvorba Jana Pražana prošla v posledních pěti letech pozoruhodným vývojem, v němž se umělcovo hledání osobité malířské řeči propojilo s psychickým procesem odhalování vlastní hluboké identity. Touha tohoto bytostného malíře po kráse se nerozdělitelně prolнула se spirituální touhou po jednotě, po sjednocení s celkem. Výstava, na které se Honza Pražan rozhodl vystoupit spolu se svým přítelem, akčním umělcem Dominikem Strouhalem, dokumentuje tvorbu od roku 2015, která zrcadlí intenzivní proces osobní a tvůrčí proměny. Odkazuje na ni symbolický název této výstavy - „Zdroj“.

Období od roku 2012, kdy Honza Pražan ukončil studium malířství na FaVU v Brně, do roku 2015 představuje v jeho vnitřním životě i tvorbě etapu složitého, dramatického hledání. Jazyk raných obrazů osciluje mezi volně malířsky pojatou strukturální abstrakcí a narativnějšími symbolickými obrazy archetypálních krajin. Projevuje se v nich Janova snaha o artikulaci vyššího univerzálního řádu, vnímaného v první řadě esteticky, ale čím dál víc také v rovině obsahu, ve smyslu symbolizace transpersonálního aspektu vědomí, s četnými motivickými odkazy na buddhismus či animismus. Tyto „obrazy krajin duše“ jsou názorným svědectvím Janovy psychické proměny; můžeme v nich číst některé charakteristické znaky iniciace i psychospirituální krize - v motivech samoty, pustoty, rozpadání struktur a ztráty identity, cesty do neznáma a konfrontace s tušeným tajemstvím.

Honzova hluboká touha po sebepoznání a prožitku celistvosti ho - přes praxi meditace, kdy ho oslovil zejména buddhismus a učení atmavičary Ramana Maharišiho - postupně v roce 2015 přivedla až k prožitkům rozšířených stavů vědomí, vyvolaných posvátnou vizionářskou

rostlinou ayahuaskou. Odvahu vydat se touto cestou vnitřního sebezkoumání a spojit s ní svou malířskou tvorbu posílil v Honzovi příklad jeho učitele, malíře Martina Mainera, ale zejména malíře Otty Plachta, který neváhal svůj život a tvorbu obrodit spojením s pralesní amazonskou kulturou jihoamerického kmene Šipibo, kde je tradice rituálního používání ayahuasky dodnes živá.

První intenzivní a vizuálně bohaté vizionářské prožitky fascinujícího „jinosvěta“, jež nám ayahuaska otevírá, ztvárnil Honza v obrazech jako Astrální kompozice, Young man, Bojovník I. a II., Spirála či Provazy, z nichž většina je součástí výstavy. Dramaticky traktované malby jsou autentickým svědectvím autorovy osobní transformace, která se v nich projevuje v motivech heroického boje, stravujícího ohně s dominancí červené, rozvazování provazů, respektive smrti a znovuzrození. Tento motiv autor o něco později zobrazil také v nástěnné malbě pro výstavu *Překročení prahu* v Galerii Na shledanou ve Volyni. Tyto a další obrazy, otevírající vizi živého, zářivými barvami a energií vibrujícího magického univerza, v němž se osobní já otevírá a sjednocuje s obsáhlejší krajinou vědomí, výrazně proměnily dosavadní Honzovu malířskou řeč, koncepci obrazu a obrazového prostoru. Umožnily mu plně rozvinout procesuální způsob malířské práce, díky němuž se výsledné malby jeví téměř jako zpřítomnění energetických entit, jako spontánně zrozené živoucí malířské organismy.

Umělcův přítel a spolužák, malíř a grafik Jan Melena, ve spojitosti s jeho staršími obrazy kdysi poznamenal, že Honza touží malovat onen „pračas“, kdy vznikal náš svět. Obrazy, které vyvstaly z Honzovy psychedelické zkušenosti, mají vskutku kosmogonický charakter. Evokují často proces vynořování či zrozování nesčetných forem, barev a vzorů jakoby z nitra prostoru, z jednoho středu, z jednoho „zdroje“ (Moudrost / 2015, Magicien, Zrození dítěte / 2016, Vír a Mozek / 2017), a také proces rozpouštění, pohlcování vize skrze světlo (Les, Slunce / 2018). Spontánně se rozvíjející malířské gesto i celá bohatá vizualita těchto obrazů vychází z prožitků těla a odráží nerozdělitelnost zrakové vize a hlubinných psychických prožitků, do nichž neintervenuje běžná kauzální mysl. Honza sám říká, že malířství je pro něj především proces, radost a duchovní prožitek, v němž je důležitý okamžik tzv. flow efektu, kdy se plně ponoří do procesu tvorby a zmizí v něm.

Posvátná medicína ayahuasky v nás zjevně probouzí prožitky kosmického spojení, což může zažít každý, kdo se této zkušenosti s důvěrou otevře. Jak říká peruánská kurandera Eda Zavala: ayahuaska nás nejprve propojí s naším vlastním mikrokosmem a pak nás spojí s větším kosmem. Odhaluje nám, že žijeme v živém oduševnělém vesmíru, v němž mají všechny bytosti ducha a neustále spolu navzájem komunikují. K podobné vizi živého, vzájemně propojeného vesmíru – vesmíru jako hologramu a nepřetržitého kontinua, v němž je vše v neustále proměně –, dnes dospívá také západní vědecká kosmologie. Přichází s poznáním, že každý z nás je středem evolučně se rozvíjejícího kosmu. Každý z nás je spojen s prvotním zdrojem kosmické evoluce, z jejíž nesmírné tvořivosti jsme se zrodili a neustále rodíme. Obrazy Jana Pražana představují nejen výrazný příspěvek do současného českého malířství, v němž se řadí po bok obdobně vizionářsky laděné tvorby Otto Plachta, Martina Mainera či Karla Malicha. Jsou významné také tím, že nám otevírají tuto novou a velmi nadějnou kosmologickou perspektivu. Že nám přinášejí zprávu o našem znovuspojení s přírodou a kosmem, která je dnes pro nás a pro další pokračování lidské civilizace na této nádherné živé planetě zásadně důležitá.